

เทศน์เช้า วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาพูดถึงธรรมะนี้มันธรรมะของใครล่ะ? ถ้าธรรมะของโลกก็แค่ว่าเป็นปัญญาความคิด
ฐานความคิด ถ้าฐานความคิดของโลก ทำสิ่งใดมามันก็เป็โลก สิ่งที่เป็นโลกนะ โลกเกิดจาก
ไหน? โลกเกิดจากตัวตน เกิดจากกิเลส แล้วถ้าเกิดจากกิเลส ถ้าความคิดของเราไม่เกิดจากกิเลส
ล่ะ? มันขาดรอนกันไม่ได้ไง

ความคิดเราเกิดจากกิเลสทั้งหมด เกิดจากฐานความคิด เกิดจากอวิชา แต่ถ้ามันทำ
ความสงบของใจเข้ามา ใจมันสงบเข้ามา มันมีกิเลสไหม? มีสิ ขนาดจิตสงบขนาดไหน วิปัสสนา
ไปแล้วนะกิเลสมันยังแทรกเข้ามาเลย

หลวงตาบอกว่า “ถ้ามันคะไม่สามัคคี ปัญญามันไปไม่รอด”

ไปไม่รอดเพราะอะไร? เพราะกิเลสมันแทรกเข้ามา แทรกเข้ามาคือสมุทัยใจ คือตัณหา
ความทะยานอยากมันแทรกเข้ามาในฐานความคิดของเรา เห็นไหม มันถึงต้องกลับมาที่สงบ
ก่อนๆ ถ้ากลับมาที่สงบปั๊บ ความคิดที่ออกมามันสะอาดบริสุทธิ์ชั่วคราวๆ คำว่าชั่วคราวหมายถึง
ว่าฐานมันดี ถ้าฐานมันดีปั๊บต้องรีบกลับมาทำความสงบตลอดเวลา

นี้ฐานของความคิด โดยสามัญสำนึกเลยเรากิดออกมาจากใจ ถ้าไม่มีใจมีความคิดไม่ได้
ความคิดไม่ลอยมาจากฟ้าหรอก ความคิดออกมาจากใจ แล้วใจมันมีกิเลสแล้วมันคิดออกไปตาม
กิเลสหนึ่ง มันคิดออกไปตามพืชพันธุ์ของมัน คือจริตนิสัย เห็นไหม คนคิดแตกต่างกันนะ ความ
ฝงใจ ความสะเทือนใจแตกต่างกันไป ความแตกต่างนี้ใครสะเทือนใจคือสะเทือนกิเลสใจ เวลา
เราคิดขึ้นมา น้ำตาไหลเพราะอะไร? บางคนคิด เรามีความสะเทือนใจน้ำตาเราไหลแล้ว เราไหล
เพราะเราเสียใจใช่ไหม? เราไหลเพราะมันสะเทือนใจใช่ไหม?

นี่ปัญญาก็เหมือนกัน ถ้ามันถึงใจใจ คำว่าถึงใจมันถึงกิเลส ถึงกิเลสก็คือจะไปฆ่ากิเลส
แต่ถ้ามันไม่ถึงใจนะมันฆ่ากิเลสไม่ได้หรอก มันไม่ถึงเนื้อหาสาระของมัน ถ้าไม่ถึงเนื้อหาสาระ

ของมัน เห็นไหม เราถึงเวลาที่ว่าตริกในธรรมๆ กัน ที่เขาวิปัสสนาๆ มันวิปัสสนาโดยกิเลสไป มันไม่ถึงใจหรอก มันถึงใจมันไปตื่นตื่น มันไปตื่นตื่นก็เหมือนกับเราไปเที่ยวตากอากาศ เราไปเจอสถานที่ที่มันสวยงาม มันก็ตื่นตาตื่นใจ

นี่ก็เหมือนกัน เราพิจารณาไปมันก็ตื่นตาตื่นใจ โอ้ ว่าง ว่าง นี่พูดแค่นี้มันก็รู้ แค่นี้ก็รู้แล้วว่าทำไมเป็นอย่างนี้? แต่ถ้ามันถึงใจนะมันสะเทือนใจ นี่ครูบาอาจารย์ถึงบอกใจ เวลาเทศน์ โดยการเทศน์ต้องแทงใจคน แทงเข้าไปในกิเลส ถ้าแทงเข้าไปในกิเลสคือแทงถึงกิเลส แต่ถ้าเป็นสามัญสำนึกของมนุษย์ ของสังคมนะมันเสียมรรยาท แทงใจดำใจ เราต้องมีมรรยาท เราจะไม่พูดให้กระเทือนใจเขา กระเทือนใจเขานี้เสียมรรยาท

สังคมนั้น เราพูดไม่ให้เสียมรรยาท เราปลอบประโลมกัน ในเมื่อเราพูดกันเรื่องโลกใหม่? คุณ คุณหลวงตาท่านบอกอยู่กับหลวงปู่มั่นเหมือนพ่อกับลูกนะ คุณกันเงาะเงาะๆ นี่ หลวงปู่เงาะท่านลูบหัวเล่นเล่นนะ แต่พอหันมาธรรมะท่านใส่เปรี้ยว! เปรี้ยว! เล่นนะ ท่านจะไม่ไว้เลย ถ้าพูดเรื่องธรรมะมันจะมาถนอมกันไม่ได้ พูดถึงธรรมะต้องใส่กันสุดขีดเลย สุดขีดเพราะมันสะเทือนหัวใจ ถ้าไม่สะเทือนหัวใจมันไม่สะเทือนกิเลส ไม่สะเทือนกิเลสมันก็ไม่เป็นการชำระกิเลส

ถ้าเป็นสังคมโลก มรรยาทสังคม ไซ้ มรรยาทเราต้องโอ้โหลมปฏิโหลมกัน เราต้องเห็นใจกัน เราต้องเกื้อกูลกัน เห็นไหม มันเรื่องของทาน แต่ถ้าเรื่องของการชำระความสะอาดมัน โอ้โหลมปฏิโหลมไม่ได้ เหมือนลูก นี่ลูกเราจะเอาใจจนเสียคนไม่ได้นะ คุณบิลเกตส์มันพูดไว้ มันให้สัมภาษณ์ มันบอกว่าไม่ให้โรครวยรังแกลูกเรา เขามีเงินเขาไม่ให้ลูกนะ เขาให้ส่วนหนึ่ง ที่เหลือเขาทำบุญให้มูลนิธิหมดเลย เขาบอกโอ้ความรวยมันเป็นโรคๆ หนึ่ง มันจะทำลายให้เด็กเสียคน โรครวยจะทำลายลูกเรา เขาไม่ยอมให้เงินลูก เขาบอกโรคนี้มันจะทำให้ลูกเสียคน เห็นไหม โรครวยจะทำร้ายลูกเรา

นี่เหมือนกัน ถ้าเรารักลูก สิ่งที่ทำให้ลูกดีเราต้องใจแข็ง เราต้องอดทน สิ่งที่ยอเรือง เด็กอนุบาลเวลาไปโรงเรียนที่มันร้องไห้เพราะอะไร? เพราะมันต่อรอง มันต่อรองว่าจะไม่ไปโรงเรียน การร้องไห้ของเด็กคือการต่อรองนะ คืออำนาจของเด็ก อำนาจของเขาจะต่อรองกับเรา ถ้าเขาไม่พอใจปั๊บเขาจะคืนรน เขาจะต่อรองทันทีเลย แล้วใจเราก็อ่อน เพราะอะไร? เพราะความรัก ความรัก ความทะนุถนอมใจ โอ้ โอ้ เห็นไหม

นี่เหมือนกัน กิเลสทะนุถนอมไม่ได้ กิเลสเราต้องตัดแปลง มันต้องแก้ไข ความแก้ไข กิเลสมันต้องอดทน ต้องความเพียรชอบ ต้องมีความเพียร มุมานะ ความบากบั่น มันถึงจะเป็นความจริง ความบากบั่น พอความบากบั่นไปนี้โดยสามัญสำนึก กิเลสละวามันเป็นอรรถกถาตามนุโยค ทำให้ตนลำบากเปล่า

ไม่ลำบากเปล่าหรอก ทำลำบากเปล่าคือต้นคด ต้นคดคือความเห็นผิด เห็นใหม่ คุณติเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอดอาหาร อดอาหารจนขนเน่านะ รากขนนี้เน่าหมดเลย เพราะอะไร? เพราะตอนนั้นยังไม่มีกรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่มีกรรม ไม่มีกรรมนะ อดอาหารจนรากเน่า เพราะอะไร? เพราะมันไม่เข้าถึงใจ

เพราะการอดอาหารมันเป็นเรื่องของกระเพาะอาหาร เป็นเรื่องของโครงสร้างของร่างกาย ไม่ใช่เรื่องของจิตใจ เรื่องของจิตใจมันคือเรื่องของจิตใจ มันไม่เกี่ยวกับโครงสร้างของร่างกาย เห็นใหม่ ที่ว่าการกิน นี่ฉันอาหาร ฉันเนื้อสัตว์ ฉันต่างๆ แล้วไปแผ่เมตตาให้มันจะได้อะไร? ฉันพืช ฉันต่างๆ ฉันพืช ฉันเนื้อสัตว์ต่างๆ มันก็เรื่องของโครงสร้าง เรื่องของกระเพาะอาหาร ถ้าการขบฉันมันเป็นกรรมนะ วัวควายมันกินแต่หญ้า มันเป็นพระอรหันต์ไปนานแล้ว ไม่ต้องมีปัญญาหรอก วัวควายมันก็กินหญ้านะ มันไม่เคยกินเนื้อสัตว์เลย แล้วมันเป็นอะไรล่ะ? มันก็เป็นวัวควาย คุณช้างนะ ช้างมันกินแต่ผัก กินแต่ใบไม้ เห็นใหม่ มันมีกำลังมากกว่าเราอีกมหาศาลเลย แต่คนมีปัญญาเอาช้างมาใช้งาน

นี่พอเราอดอาหาร ต้นมันคดมันก็ไม่เข้าถึงใจ จนกลับมาฉันอาหารของนางสุชาดา แล้วพอจิตมันเข้มแข็งขึ้นมา ร่างกายมันเข้มแข็งขึ้นมา เพราะขณะที่อดอาหารมันเป็นการไปเพ่งกถิน มันเป็นการกดไว้ มันมีกำลังแต่มันไม่มีปัญญา เวลาฉันอาหารของนางสุชาดาแล้วนี่เริ่มกำหนดอานาปานสติ

นี่บุพเพนิวาสานุสติญาณ ปฐมยาม มัชฌิมายาม จุตูปปาตญาณ มันก็ยังไม่ใช่อยู่ว่าพออาศัยกษัตริย์ทำลายกิเลสแล้ว พอทำลายกิเลส อาสวกษัตริย์ทำลายกิเลสที่ไหน? ไปทำลายกิเลสที่ใจ เห็นใหม่ พอทำลายกิเลสที่ใจเข้ามานี่มันรู้เลยว่าอะไรผิดอะไรถูก พออะไรผิดอะไรถูกถึงบอกว่าไม่ให้พระอดอาหาร ห้ามไว้เลยนะไม่ให้พระอดอาหาร เพราะอะไร? เพราะถ้าเราอดอาหาร วุฒิภาวะ ปัญญาของพวกเราไง นี่คือการอดอาหารมันเป็นคุณงามความดี

เพราะการอดอาหารก็ทุกข์อยู่แล้ว การอดอาหารมันจะชำระกิเลส อดอาหารก็เลยตายไปเลย อดจนตาย เพราะอะไร? เพราะอดแล้วมันยังไม่ได้ก็อดไปเรื่อยๆ อดไปเรื่อยๆ ก็ตายเปล่า แต่การอดอาหารองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นคุณประโยชน์ของมัน ก่อนที่จะตรัสรู้ตอนอดอาหารนี้ได้กำลัง คือได้กำลังของใจ แต่ไม่มีปัญญา

ฉะนั้น จึงมีบาลีไว้ เราห้ามอดอาหาร ถ้าพระองค์ใดอดอาหารเพื่อมาโอ้อวด ถือคุณพิเศษว่าอดอาหารนี้ดีกว่าพระองค์อื่น พระองค์อื่นโลภมาก กินอ้วนนอนอุ่น เราเป็นคนดี เราเป็นคนที่อดอาหาร คนที่มักน้อยสันโดษ จะไปอดเขาปรับอาบัติทุกกฏทุกกิริยาเคลื่อนไหว แต่ถ้าพระองค์ใดอดอาหารมาเพื่อเป็นอุบายเครื่องต่อสู้กับกิเลส

มันเป็นอุบายนะ เพราะเรากินมากนอนมากกิเลสมันก็ตัวใหญ่ พอเรากินน้อยนอนน้อย นี่มันเป็นอุบาย โดยข้อเท็จจริงของมันฆ่ากิเลสไม่ได้ แต่มันเป็นการส่งเสริม เป็นการเปิดให้การกระทำของเราเปิดกว้าง เปิดทำให้เรามีกำลังขึ้นมา มีการต่อสู้ การต่อสู้ เห็นไหม คุณนักมวยที่เขาต่อยกันบนเวที เขาจะตัดกำลังก่อน เขาจะชก เขาจะตัดกำลังชกที่อ่อนน้อย เขาจะตัดกำลังเตะเขาตัดกำลังของกลุ่มต่อสู้ให้เขาเสียกำลังไปก่อน แล้วเราถึงจะน็อกเขาได้ที่หลัง

นี่ก็เหมือนกัน การอดอาหารคือตัดกำลังของกิเลสไป มันฆ่ากิเลสไม่ได้หรอก แต่มันเป็นการตัดกำลัง มันเป็นการเปิดทาง เป็นการต่อสู้ให้ใจเข้าไปชำระกิเลส เพราะอะไร? เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เผชิญมาแล้ว ได้การต่อสู้มาแล้ว ได้การพิสูจน์มาแล้ว เห็นไหม พอพิสูจน์มาแล้วมันมีธรรมวินัยแล้ว พอเรามาทำให้เรามีครูมีอาจารย์ เรามีครูบาอาจารย์คอยแนะนำ การแนะนำนี่เป็นการขัดเกลา การทำให้เบาบางลง แต่มันจะสิ้นสุดไม่ได้ถ้าไม่ใช่ปัญญา ถ้าใช้ปัญญาจะย้อนกลับมา

ปัญญาที่มันเป็นโลก เห็นไหม ฐานความคิดของปัญญาคือฐานความคิดของใจ ฐานความคิดของกิเลส ถึงต้องทำความสงบของใจ ถ้าไม่ทำความสงบของใจ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ มันฐานเดียวกัน ฐานของใจนี้ฐานเดียวกัน แต่ฐานอันหนึ่งมันเป็นฐานที่สกปรก ที่มันเป็นกิเลส นี่มันเหมือนกับเราต่อสู้กับสิ่งที่มีชีวิต เหมือนเราต่อสู้กับผู้ที่คิดโกงเรา เขาจะมีเล่ห์เหลี่ยม เขาจะมีกลวิธีการ

กิเลสก็เหมือนกัน กิเลสมันอยู่ในใจเรา กิเลสกับธรรมมันต่อสู้กัน กิเลสมันนอนเนื่องมาในธรรม มันใช้เล่ห์ ใช้เหลี่ยม ใช้เล่ห์กลออกมาด้วยความรู้สึกเราตลอดเวลา มันเลยมีกิเลส

แทรกๆ มาตลอด เห็นไหม แต่เวลาทำความเข้าใจเข้าไปนี่มันเห็นใจ มันเห็น มันต่อสู้กัน แล้วพอมันเห็นนี่มันแบ่งแยก

การวิปัสสนาไปแล้ว ออกมาแล้วมันไม่ชำระกิเลส คือมันปล่อยวางชั่วคราว แต่ขณะที่มันไม่ได้ชำระกิเลส มันกำหนดเป็นสมาธิมันก็อย่างหนึ่ง เวลาปัญญาที่มันพิจารณาเข้าไปแล้ว มันปล่อยวาง ปล่อยวางโดยที่มันชำระกิเลสไปด้วยมันก็อย่างหนึ่ง อย่างหนึ่งเพราะอะไร? อย่างหนึ่งนี่มันเหมือนเราซักผ้า ซักผ้าเราซักแต่น้ำเปล่าโดยที่ไม่มีผงซักฟอกต่างๆ มันซักไปแล้วมันก็ไม่สะอาด เห็นไหม แล้วถ้าเราใส่ผงซักฟอกไปมันก็สะอาดใช่ไหม? นี่มันก็สะอาดขึ้นมา มันก็ดีขึ้น

ความที่สะอาดขึ้นมา สิ่งที่ผงซักฟอกคือมรรคญาณ คือสติปัญญาชอบ อะไรชอบ มันซักเข้าไป แต่ถ้าเราไม่มีผงซักฟอกเราก็ซักประสาเรา ซักแต่น้ำสะอาด ซักแต่น้ำ ซักไปซักมาคราบน้ำมันมันออกไม่ได้หรอก มันออกไม่ได้เพราะกำลัง สิ่งที่ความสะอาดอย่างนี้ กรดอย่างนี้มันชำระกันไม่ได้

ความเป็นไปของเราก็เหมือนกัน ปัญญาฐานคิดของกิเลสมันเป็นฐานคิดอย่างนี้ คือว่ามันต้องย้ายฐานคิด ย้ายฐานคิดไปอยู่ที่ธรรม ย้ายฐานคิดจากกิเลสไปเป็นธรรม ฐานคิด เห็นไหม แล้วฐานความคิดย้อนกลับมาทำลายมันขึ้นมา ถึงบอกว่ามันต้องลองผิดลองถูกันนะ สิ่งที่ต้องลองถูกัน นี่การผิดพลาด คนที่ประพฤติปฏิบัติไม่ผิดพลาดเลยไม่มี สิ่งผิดพลาดขึ้นมาเราก็ต้องเอามาเป็นคติ เอามาเป็นตัวอย่าง

ต้องคิดดี การประพฤติปฏิบัติมันต้องคิด ต้องแสวงหา ต้องแยกต้องแยะ ไม่ใช่ว่าทำเป็นสูตรสำเร็จต้องเป็นอย่างนั้นๆ แล้วขยับไม่ได้นะ ทำอย่างไรจะผิดๆ มันจะผิดๆ ใครเป็นคนเขียนกรอบล่ะ? ถ้ามันจะผิดๆ นะ ทุกอย่างเขียนกรอบมาแล้วทุกคนก็ต้องดีหมดดี ทุกคนมันจะดีหมดได้อย่างไร? ในสังคมที่ดีก็มีคนเลว ในสังคมที่เลวก็มีคนดี มันจะมีคนดีอยู่อย่างนั้น มันปะปนกันไปสภาวะแบบนั้น ไม่มีใครดีไปหมดและเลวไปหมด

ในความคิดเราบางอย่างมันก็ดี บางอย่างมันก็ทำให้เราเสียหาย นี่เราก็ต้องใคร่ครวญ ต้องเอาเป็นอุบายวิธีการชำระล้างมัน ชำระล้างเข้ามาถึงที่สุดถึงภายใน มันจะเห็นเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ไปเรื่อยๆ เพราะมันฝึกฝนเห็นผิด พอเห็นผิดมันก็ไม่เอาเพราะมันเห็นโทษใจ แต่เราไม่เห็นถูกเห็นผิด เราบอกว่านี่เป็นสูตรสำเร็จมาจากครูบาอาจารย์ เป็นสูตรสำเร็จมา กาลามสูตรนะ

กาลามสูตรนี้ไม่ให้เชื่อแม้แต่ครูบาอาจารย์สอน ให้เชื่อความจริงที่มันเกิดขึ้นจากใจ พิสูจน์ใน ปัจจุบันที่มันเกิดขึ้นจากใจนะ แต่เริ่มต้นนี้ศรัทธาก่อน มีศรัทธา

ศรัทธา เห็นไหม ความเชื่อ ความเชื่ออย่างนี้เชื่อในสัจจะความจริง เชื่อในการกระทำ แต่ ความเชื่อมั่นแกก็เลสไม่ได้ใจ นี่กาลามสูตร อาจารย์จะบอกว่าเราสำเร็จหรือไม่สำเร็จไม่ใช่หрок มันอยู่ที่เราทำได้จริงหรือไม่ได้จริง แล้วครูบาอาจารย์เพียงแต่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเท่านั้นเอง แต่ถ้าให้ครูบาอาจารย์บอกให้เป็น ให้รับรองอย่างนั้นมันคนละคนใจ

ความสุข ความสะอาด ความบริสุทธิ์ มันอยู่ที่ใจของเรา เราให้คนอื่นมาบอกสะอาด บริสุทธิ์ของมันจะเป็นไปได้ไหมล่ะ? มันต้องเราบอกสะอาดบริสุทธิ์ของเราเอง แล้วครูบา อาจารย์ท่านผ่านมาแล้ว ท่านฟังท่านเห็นด้วย นี่เราก็มั่นใจ เราก็อุ่นใจ แต่ถ้าเราทำไปมันอุ่นใจ ตั้งแต่ที่แรกนะ มันขาดก็คือมันขาด ถ้ามันไม่ขาดนะเดี๋ยวมันก็จะแสดงตัวออกมาโดยธรรมชาติของมัน นี่ให้ตั้งสติ ให้หมั่นเพียร ความหมั่นเพียรของเรา งานของเราเอง ทำเถอะ มันจะทุกข์มัน จะยาก มันทุกข์ยากแน่นอน

งานของโลกเขาทำงานหยาบๆ เขายังทุกข์ยาก งานของเรางานละเอียด งานจากภายใน งานละเอียดคนนะ แล้วผิดถูกต้องใช้เวลาพิสูจน์ มันจะไม่เห็นอะไรจริงหรือ เพราะมันจะเสื่อม ออกมา มันมีความรู้สึกออกมา ความรู้สึกเรานี้แหละ เดี่ยวรู้สึกดี เดี่ยวรู้สึกชั่ว เดี่ยวรู้สึกไม่ดี เดี่ยวรู้สึกสุข รู้สึกทุกข์ มันเป็นไปตลอด เห็นไหม นี่เราจับตรงนี้ไว้แล้วดูของเรา นี่สมบัติของเรา เรื่องข้างนอกเป็นเรื่องข้างนอก เรื่องของเราๆ ต้องรักษาของเรา แล้วมันจะเป็นประโยชน์ของเรา เห็นไหม

นี่ฐานคิด ฐานคิดที่มันยังมีกิเลสอยู่ ฐานคิดจากปุถุชน ฐานคิดจากเรา เราก็งงกมัน แล้ว พัฒนามันเข้าไป มันจะเอาฐานคิดเดิมๆ เอาฐานคิดจากกิเลสแล้วชำระกิเลส เราก็จะตะครุบเงาอยู่ อย่างนี้ ถ้าฐานคิดของเราได้เปลี่ยนแปลงมันๆ จะลึกเข้าไปข้างใน เพราะอะไร? เพราะความคิด มาจากจิต กิเลสมาจากจิต ฐานคิดของกิเลสนี้มาจากจิต แล้วมันจะแก้อะไร? แล้วฐาน ที่เป็นธรรมก็มาจากจิต แต่มันมีสมาธิเข้าไปกรอง สมาธิทำให้สะอาด สมาธิทำให้มีกำลัง

สิ่งที่เป็นความสะอาดบริสุทธิ์มันก็เป็นฐานคิดที่ดี ฐานคิดที่เป็นธรรม แล้วมันจะชำระ กิเลสได้ พิสูจน์ได้ด้วยการทำงานของเร เราไม่ต้องเชื่อใครเลย พิสูจน์มา แล้วถ้าทำแล้วนะ ถ้าไม่

จริงนะ ชัมมสากัจฉา นี่เราสนทนาธรรมกับครูบาอาจารย์ได้ อาจารย์สอนผิด อาจารย์สอนอย่างนี้
ทำไมได้ชั๊กทีเลย ทำมาขนาดไหนอาจารย์สอนผิด เอามาแย้งกันเลยว่าอาจารย์สอนผิด เอวัง